

УДК 334.012.82

ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ПРОСТІР В АСПЕКТІ ПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА

Корінь М.В., аспірант (УкрДАЗТ)

В статті розглянуто основні причини кризового стану промисловості України та їх вплив на інтеграційні процеси в країні. Виділено комплекс заходів щодо проведення структурних змін в промисловості з метою підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств та зміцнення їх позицій на світовому ринку в умовах інтеграції.

Ключові слова: економічна інтеграція, промислові підприємства, кризовий стан, конкурентоспроможність.

Постановка проблеми. Структурні зміни світової економіки, викликані процесами глобалізації та регіоналізації, вимагають проведення обґрунтованих та виважених дій кожним учасником торгівельних відносин. Гостра конкуренція між товаровиробниками, стрімкий технологічний та інноваційний прорив, постійно зростаючі вимоги споживачів, стають поштовхом до формування на міжнародному рівні єдиного економічного простору шляхом інтеграції окремих підприємств, галузей і навіть держав[1]. На думку вченого-економіста Г.П. Журавлева, на світовому рівні повинно виникнути оптимально збалансоване в територіально-економічній і соціальній площині господарство, в якому виробництво здійснюється з мінімальними витратами та максимальним прибутком, найбільшою продуктивністю праці [2].

Зрозуміло, що створення такого комплексу дозволить усунути ресурсні обмеження одних країн, досягти збалансованості технічного розвитку різних галузей промислового виробництва у світовій економіці та ліквідувати нерівномірність економічного розвитку певного числа держав з нестабільною економікою, розширити масштаби їх національного виробництва та підвищити рівень добробуту населення.

Ефективна інтеграція України до світового економічного простору є нагальним завданням розбудови державності та економіки. Однак, кризовий стан та негативні тенденції, які уже на протязі багатьох років спостерігаються в національній економіці, гальмують прискорення процесів включення України до світової економічної спільноти. Роль цих перешкод відіграють: по-перше, велика питома вага фізично та морально застарілого обладнання в складі основних виробничих фондів (понад 60%), що стало результатом переважання екстенсивних методів розвитку економіки, і насамперед її базових галузей; по-друге, диспропорції в системі самозабезпечення

ключових галузей життєдіяльності країни (майже повна зовнішня паливно-енергетична залежність, задоволення потреби в електротехнічних та кабельних виробках, продукції текстильної, целюлозно-паперової та медичної промисловості лише наполовину, відсутність виробництва каучуків, ряду продуктів органічного синтезу, устаткування для легкої промисловості, переробних галузей агропромислового комплексу тощо; по-третє, незбалансованість галузевої структури промисловості з точки зору її соціальної орієнтації (потенціал промисловості на 90% формують важкі галузі, які, на жаль, на сьогоднішній день майже зупинили своє виробництво, при цьому питома вага виробництва предметів споживання становить близько 30%, тоді як у розвинутих країнах вона досягає 50-60%) [3]. Саме тому інтеграція України в світову економіку неможлива без проведення корінних змін в самій структурі національного господарства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Вивченню проблем кризового стану української економіки приділялася велика увага вітчизняних вчених, а саме: В.Диканя, О. Калініченко, О.Тімарцева та інших[4-6]. При цьому посилений інтерес держави в проведенні політики європейської інтеграції знайшов своє відображення в працях Б. Губського, Д.Лук'яненка, В. Новицький, О.Продіус, Н.Якименко[3,6-8]. Не дивлячись на це, питання визначення найбільш ефективного для України шляху інтеграції й досі залишається відкритим.

Саме тому **метою статті** є вивчення проблем та перспективних напрямків розвитку промислового сектору економіки України як підґрунтя можливості включення до євроінтеграційних процесів.

Викладення основного матеріалу.

Незважаючи на зростання уваги до залучення України в світові інтеграційні процеси та проведення комплексу заходів щодо реалізації інтеграційної політики, становище її економіки все

ж таки залишається критичним. Причиною такого кризового стану є постійний спад промислового виробництва (див.табл.1), за якого базові галузі

економіки повністю втратили свій виробничий потенціал та неспроможні конкурувати з провідними іноземними виробниками.

Таблиця 1

Індекс промислової продукції

(у % до попереднього року)

Галузі промисловості	Роки					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Промисловість, у тому числі	112,5	103,1	106,2	107,6	94,8	78,1
Добувна промисловість, у тому числі	104,1	104,4	105,8	102,6	95,7	89,4
Добування паливно-енергетичних корисних копалин	101,9	103,1	103,3	97,4	100,3	94,3
Добування корисних копалин, крім паливно-енергетичних	107,6	105,7	109,5	109,6	90,1	82,8
Переробна промисловість, у тому числі	114,6	103,0	106,3	109,9	94,0	73,5
Виробництво коксу, продуктів нафто перероблення	103,4	86,6	87,9	102,1	86,6	96,6
Хімічна та нафтохімічна промисловість	114,4	109,8	103,2	108,4	91,4	77,0
Металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів	112,0	98,5	108,9	107,0	87,7	73,3
Машинобудування, у тому числі	128,0	107,1	111,8	119,0	100,3	55,1
Виробництво машин та устаткування	118,9	112,2	102,9	103,0	98,2	62,4
Виробництво транспортних засобів та устаткування	124,6	112,4	119,1	130,0	105,7	42,1

Зрозуміло, що для виходу з такого стану Україна повинна обрати найбільш дієвий шлях та реально оцінити результати його реалізації. Адже в таких умовах власна національна ідентичність не може бути втрачена.

Це може бути викликано тим, що по причині технологічної відсталості підприємства-гіганти, як вимагає цього світова торгівля, не в змозі швидко відреагувати на вимоги ринку та «безболісно» переорієнтуватися на випуск нової продукції. Внаслідок значного зносу основних фондів в базових галузях економіки технологічний процес на таких підприємствах є досить матеріаломістким і енергоємним і багато в чому безперервним його протікання залежить від злагодженої роботи суміжних галузей. При цьому переспеціалізація підприємства чи галузі вимагає величезних витрат, пов'язаних з заміною застарілих технологій, підбором необхідного висококваліфікованого персоналу, що потребує значних витрат часу та коштів. Саме тому перехід провідних виробників вітчизняної промисловості на новий технологічний устрій виробництва

неодмінно викличе структурні зміни в усьому народногосподарському комплексі країни, що позитивно вплине на процес інтеграції.

Й без того критична ситуація в вітчизняній індустрії посилюється ще й тим, що українські підприємства вимушені конкурувати з найбільш ефективним виробником світу (Китай), який реалізує свою масову стандартизовану продукцію за найнижчими цінами. А для України, навіть за умов випуску якісних товарів, зниження цін є нереальним. Це пояснюється завищеними цінами на енергоносії, вартість яких складає домінуючу частину в собівартості продукції [6].

Якщо оцінювати ступінь інтеграції української промисловості через масштаби ринків, які вона обслуговує, то, безумовно, він досить низький, адже доля експорту в ВВП країни є малою. Як свідчать дані Державного комітету статистики, протягом останніх років торговельний баланс України є негативним. Зокрема у 2009 році сальдо зовнішньої торгівлі з країнами ЄС склало - 5893,4 млн.дол.США (імпорт в країну перевищує

експорт) [9], тобто наша країна фінансує іноземне виробництво.

Саме низька конкурентоспроможність українських товарів, непрозорість системи стимулів розвитку експортних галузей, відсутність належного ресурсного забезпечення країни, велике технологічне відставання від розвинених країн та низький рівень доходу населення є основними причинами гальмування інтеграційних процесів в країні.

Зрозуміло, що інтеграція України в європейський економічний простір є закономірним процесом, однак ефективність її реалізації багато в чому залежить як від виваженої промислової політики з боку держави, так кардинальних заходів з боку підприємств, спрямованих на зменшення рівня їх відсталості від світових лідерів.

З метою підвищення конкурентоздатності вітчизняних підприємств та зміцнення їх позицій на світовому ринку в умовах інтеграції України в європейський економічний простір необхідно нагально реалізувати комплекс заходів щодо модернізації промислового комплексу країни, основними з яких повинні стати:

- комплексна технологічна модернізація вітчизняної промисловості, яка базується на переході до використання новітнього устаткування та взагалі технологій, що сприятимуть значному підвищенню продуктивності праці, енерго- та ресурсозбереженню;

- перехід до більш прогресивних методів просування продукції вітчизняних виробників на світовий ринок;

- активна державна підтримка інноваційної діяльності та стимулювання підприємств до проведення стратегії стабілізації з метою підвищення ефективності функціонування та розширення експорту.

При цьому головним завданням промислової політики в умовах інтеграції у світовий економічний простір залишається збереження цілісності економіки України, недопущення інтеграції її окремими сегментами та одночасне підвищення рівня відкритості.

Висновок. Таким чином, в умовах реалізації державою активної політики інтеграції до світової економічної спільноти, перед вітчизняною промисловістю постало стратегічно важливе завдання, пов'язане з завоювання конкурентних позицій на глобальному ринку, що вимагає проведення корінних змін в самій структурі виробничого комплексу. Зрозуміло, що такий

перехід на зовсім новий рівень зовнішніх відносин не може пройти «безболісно» для базових галузей національного господарства, однак його основою повинна стати довготривала, комплексна політика виходу з кризового стану, шляхом концентрації усіх можливих ресурсів у тих сегментах, які створюють сприятливі умови для випереджаючого розвитку та визначають структуру світової економіки.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Шраменко О.В., Корінь М.В. Комплексний підхід щодо реалізації інтеграційної політики на залізничному транспорті [Текст] / О.В.Шраменко, М.В.Корінь // Вісник економіки транспорту та промисловості.-2010.-№30.- С.250.

2. Журавлева Г.П. Экономика [Текст] / Г.П. Журавлева.- М.: Юристъ, 2001.- 574с.

3. Лук'яненко Д.Г. Міжнародна економічна інтеграція [Текст] / Д.Г. Лук'яненко - К.: ВПОЛ, 1996. - 415 с.

4. Калініченко О.О. Кризові явища вітчизняних підприємств // Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Конкурентоспроможність у умовах глобалізації: реалії проблеми та перспективи». – 2009. – 342с.

5. Тимарцев А.Ю. Эффективная промышленная политика при реализации инновационно-кластерной технологии в условиях крупной индустриальной территории / А.Ю. Тимарцев // Ринкова економіка: сучасні теорія і практика управління. — Одеса.- 2009.- № 28. — С. 48-52.

6. Дикань В.Л., Якименко Н.В. Консолідація можливостей промисловості та транспорту в умовах міжнародних транспортних коридорів як шлях призупинення кризових явищ в економіці України [Текст] / В.Л.Дикань, Н.В.Якименко // Вісник економіки транспорту та промисловості - 2010.-№30.- С.12-13.

7. Пахомов Ю.М., Лук'яненко Д.Г., Губський Б.В. Національні економіки в глобальному конкурентному середовищі. Монографія.- К.: Україна.- 1997. – 237 с.

8. Продіус О.І. Забезпечення конкурентоспроможності економіки регіонів в сучасних умовах господарювання // Економічний простір - 2008.- №19.- С.65-70.

9. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Аннотація. В статье рассмотрены основные причины кризисного состояния промышленности Украины и их влияние на интеграционные процессы в стране. Выделено комплекс мероприятий по проведению структурных изменений в промышленности с целью повышения конкурентоспособности отечественных предприятий и укрепления их позиций на мировом рынке в условиях интеграции.

Ключевые слова: экономическая интеграция, промышленные предприятия, кризисное состояние, конкурентоспособность.

Summary. The article examines the main causes of the crisis state of industry of Ukraine and their impact on integration processes in the country. Complex of measures for structural changes in the industry to improve the competitiveness of domestic enterprises and strengthen their position in the global market in terms of integration.

Keywords: economic integration, industrial plants, critical state, competitiveness.

*Рецензент к.е.н., доцент УкрДАЗТ Шраменко О.В.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Якименко Н.В.*

УДК 368.036

НАЦІОНАЛЬНА КОМПАНІЯ СТРАХУВАННЯ РИЗИКІВ ТЕХНОГЕННИХ АВАРІЙ ЯК ЗАСІБ АКУМУЛЯЦІЇ СТРАХОВИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ

Корсун Т.В., аспірант (ДННУ)

В роботі розкрито особливості техногенних ризиків, що обумовлюють необхідність створення спеціалізованої Національної страхової компанії. Обґрунтовано, що її діяльність з одного боку сприятиме ефективному страховому захисту суб'єктів господарювання від збитків техногенних аварій, з іншого боку – даний підхід дозволить централізовано акумулювати значний обсяг фінансових ресурсів, які можуть бути використані в реалізації державних інвестиційних програм по удосконаленню систем безпеки на об'єктах з високим рівнем техногенних аварій.

Ключові слова: страхування, ризик, техногенні аварії, національна компанія страхування ризиків техногенних аварій

Постановка проблеми. Страхування – одна з галузей економіки України, в якій до настання фінансової кризи спостерігалось тенденція до зростання основних показників. Не зважаючи на це, дана галузь не забезпечувала в повній мірі ефективний перерозподіл валового внутрішнього продукту та не виконувала своєї основної функції – економічного захисту страховальників. Проблема акумуляції страховиками необхідних інвестиційних ресурсів поглибилась у зв'язку із кризою, яка призвела до суттєвого скорочення фінансового потенціалу страхового сектору в Україні: Так, обсяги надходжень валових та чистих страхових премій за 12 місяців 2009 року суттєво знизились у порівнянні з аналогічним періодом 2008 року. Статистичні дані з цього приводу свідчать, що розмір валових страхових премій за 2009 рік зменшився порівняно з 2008 роком на 14,9%, а чисті страхові премії за аналогічний період зменшилися на 20,8% [8].

Особливо слід відзначити проблеми зі станом справ в системі страхування крупних збитків від техногенних аварій на потенційно небезпечних об'єктах (ПНО).

Аналіз досліджень та публікацій. Проблемі страхування ризиків крупних аварій техногенного характеру присвячено роботи вітчизняних та зарубіжних дослідників, зокрема А. Абросимова (правове забезпечення охорони довкілля та промислової безпеки) [1], В. Базилевича [2], А.Василевського (екологічне страхування) [3], Н. Махутова (техногенна безпека) [6], Г. Погріщука (аудит екологічного страхування) [10] та ін. У своїх роботах автори розглядають сутність страхування ризиків крупних збитків від аварій техногенного характеру, особливості даного виду страхування, розкривають окремі аспекти щодо страхування даних ризиків.

Виявлення невирішених проблем. Однак в науковій літературі все ще на представлено ґрунтовної відповіді щодо побудови цілісної